

סוף מעשה במחשבה תחילה

נקודת מחשבה מפרשת השבוע לחיי המעשה

מה אתה אומר?

עם ישראל - העם הנבחר. הוא מבקש "ונתת לעבדך לב שומע לשפוט את עמך. להבין בין טוב לרע".

"יען אשר שאלת את הדבר הזה" - משיב ה' לשלמה, ולא ביקשת אריכות ימים, עושר או לנצח את אויביך - "הנה נתתי לך לב נבון וחכם, אשר כמוך לא היה לפניך ואחריו לא יקום כמוך". וגם מה שלא ביקשת תקבל: עושר וכבוד בצורה שלא יהיה שום מלך שישווה לך בכבודו ובעושרו.

מיד לאחר תיאור החלום הנבואי, מתרחש משפט שלמה המפורסם: שתי נשים באות אל המלך ומבקשות את הכרעתו. בלילה מת אחד הילדים, רחמנא ליצלן, ואמו השכיבה אותו אצל האישה השנייה ולקחה את התינוק החי - בנה של חברתה - ושמה אותו אצלה.

בבוקר - טוענת התובעת - ראיתי שהילד המת נמצא אצלי, אבל זיהיתי שזה לא בני. וכעת הנתבעת לא רוצה להשיב לי את בני וטוענת שהילד המת הוא בני.

הנתבעת טוענת "לא, כי בני החי ובנך המת". והתובעת טוענת "לא, כי בנך המת ובני החי". ושתייהן מתווכחות בקולי קולות לפני המלך.

שלמה המלך - בסך הכל בן שתים עשרה שנה - נדרש להכריע בדבר שקשה עד מאוד לרדת לחקר האמת שבו, אך לפני הכרעת הדין הוא אומר משפט שלם שנראה מיותר לחלוטין: "ויאמר המלך זאת אומרת זה בני החי ובנך המת, וזאת אומרת לא, כי בנך המת ובני החי".

לאחר מכן הוא מציע לחתוך את הילד החי לשניים וכל

"זה תוכי מיוחד", המליץ המוכר ללקוחה, "הוא דובר שתי שפות".

אחרי יומיים חוזרת הלקוחה נזעמת ומבקשת את כספה חזרה. "אפילו שפה אחת הוא לא מבין. לא מוציא מילה מהפה".

המוכר לא מתווכח. לוקח את התוכי ומושיט את הסכום בחזרה.

אחרי שהלקוחה יצאה, שואל המוכר את התוכי מה הסיפור.

"ברוך השם שהחזירה אותי", מנגב התוכי זיעה מהמצח, "לא הפסיקה לדבר. לא יכולתי להשחיל אף מילה..."

***

"תנה לנו אחוזה", מבקשות בנות צלפחד ממשה רבנו.

משה מקריב את משפטן לפני ה' ונענה בתשובה בהירה: "כן בנות צלפחד דוברות. נתון תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהם".

ויש להבין מדוע הוסיפה התורה ארבע מילים "כן בנות צלפחד דוברות". לכאורה היה די בהוראה "נתון תתן להם אחוזת נחלה" בלבד.

"בגבעון נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה", מספר הנביא במלכים על החלום הנבואי שבשלו זכה שלמה לחכמתו הגדולה. הקב"ה מציע לשלמה לבקש ממנו כל מה שירצה.

שלמה המלך משיב שהוא נער קטן שאינו יודע כיצד מנהלים מלוכה, הוא מודע לאחריות הכבדה של הנהגת

סוד המשפט המפורסם בעולם

סיכום לפני מסקנה

בפרשתנו, על פי ההלכה שנלמדה מהפסק של שלמה המלך: הקב"ה אומר למשה 'כן בנות צלפחד דוברות', דהיינו שהקדוש ברוך הוא חזר בעצמו על הטענות שלהן כפי שנמסרו למשה, ורק אז פסק "נתון נתן להם אחוזת נחלה".

* * *

הכבוד המינימלי שמגיע לאדם שמדבר איתנו, הוא שנשמע אותו עד הסוף. 'לשמוע' פירושו להקשיב באמת, לא לחכות להפוגה כדי 'להשחיל מילה'.

אם אנחנו רוצים להיות בטוחים שהבנו אותו ושכן שיחנו יהיה בטוח שהקשבנו - מומלץ לחזור אחרי דבריו בקצרה ולסכם אותם.

אם יהיו אי דיוקים או חוסר הבנה, הוא יעמיד אותנו על הדיוק כבר בשלב הזה. כך נחסוך מעצמנו טעויות רבות ולא נצטרך 'להחזיר את הכסף'.

אחת תקבל חצי. אמו של הילד נזעקת ומסכימה להותיר את הילד ברשות חברתה, העיקר שיחיה. שלמה המלך פוסק שהיא האמא האמיתית ובכך מוציא את הצדק לאור.

מדוע חזר שלמה המלך על טענות הנשים לאחר שבפסוק הקודם הטענות נכתבו בצורה המפורשת ביותר?

למדו מכך חז"ל (ירושלמי סנהדרין יז): שהדיין צריך לחזור על טענות בעלי הדין לפני שהוא פוסק את הדין. וכך פסק הרמב"ם להלכה.

שמעתי ביאור נפלא ב'חכמת שלמה' שהתגלתה במשפט זה: כאשר חוזר הדיין על הטענות שהושמעו בפניו ובעלי הדין מאשרים אותן, הוא מרוויח פעמיים.

ראשית, רואים בעלי הדין שהדיין שמע אותם בקשב רב ורק אחרי זה פסק. שנית, בעלי הדין לא יוכלו לטעון אחר כך שהדיין לא הבין אותם כראוי.

מבאר הגאון רבי חיים מוואלוז'ין את דברי הפסוק

אנוס על פי הדיבור

"ויהי אחרי המגפה... שאו את ראש כל עדת בני ישראל" (כו, א-ב)

"משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדו והרגו בהן, והוא מונה אותן לידע מניין הנותרות. דבר אחר, כשיצאו ממצרים ונמסרו למשה - נמסר לו במניין, עכשיו שקרב למות ולהחזיר צאנו - מחזירים במניין" (רש"י).

ה'מגלה עמוקות' מקשה על שני הטעמים שהביא רש"י. א. כאשר הרועה לא יודע כמה מתו - הוא צריך לספור כדי לדעת כמה נותרו. אבל בנמשל הרי מתו כ"ד אלף במגפה, אם כן, צריך לעשות חשבון ולחסר כ"ד אלף מהמספר המקורי. לשם מה יש צורך בספירה. ב. נמסרו למשה במניין והוא חפץ להחזירם במניין? טוב ויפה. אולם למה נכתב מניין זה כאן, היה לו לכתבו כאשר נצטווה 'עלה אל העברים הזה'.

מבאר ה'מגלה עמוקות' שכאשר מתו החוטאים מתוך ישראל, התקיים בהם מקרא שכתוב "וכל קרני רשעים אגדע", גדעו את הפסולת שבעם ישראל ועל ידי כך הכשירו אותם להיות ראויים להיכנס לארץ ישראל. עתה זקוקים הם למניין חדש שהוא חלק מההכנה לכניסה לארץ, ויתקיים בהם המשך הפסוק "תרוממנה קרנות צדיק". לכן "שאו את ראש כל עדת בני ישראל", דווקא כאן.

"בקנאו את קנאתי בתוכם" (כה, יא)

בפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"ט) למדו חז"ל מפסוק זה: "פנחס הוא אליהו".

אחד מתלמידי הרה"ק רבי זאב וואלף מסטריקוב עלה לחונן את עפרה של ארץ הקודש ולדור בה. עקב יוקר המחיה ומצב הפרנסה שהיה בכי רע, שלח לו רבו - הרה"ק מסטריקוב - מדי חודש מעות כדי מחייתו.

באחת הפעמים כתב אותו תלמיד לבנו של הרה"ק מסטריקוב שייכנס לאביו וישאל אותו מדוע לא הגיעו המעות החודש. הבן, שסירב להטריח את אביו בשאלה זו, לא הראה את המכתב לאביו. אולם לאחר חודש, כאשר שלח התלמיד את שאלתו בשנית, נכנס הבן אל אביו ושאלו מדוע לא שלח את המעות לאותו תלמיד.

נענה הרבי מסטריקוב: "אליהו זאל איהם געבן" (שאליהו הנביא ייתן לו)...

תמה הבן לפשר התשובה ואביו ניאות להסביר: אותו תלמיד החל ללמוד קבלה בארץ הקודש ובאחד ממכתביו האחרונים סיפר לרבו שזכה לגילוי אליהו. הרה"ק מסטריקוב הקפיד עליו. שכן אם רק דמיין שראה את אליהו הנביא - הרי שאל לו לשגות באשליה; ואף אם נכון הדבר שזכה לגילוי אליהו - מה לו לספר דבר כזה!?

{ במחשבה שנייה }

ואל יבוש מפני המלעיגים

הקצין הלך, אבל החליט שהוא לא מזכיר לצדיק את העובדה שהוא היה כאן בפעם הקודמת. הצדיק הביט בו כהרף עין, ועוד לפני שהקצין פתח את פיו, שאל אותו הצדיק: "נו? החלטת להניח תפילין?"...

הוא חשב שהוא מתעלף. כעת הבין שאין מקום למשחקים והעסק רציני מאוד. הוא הבטיח!

מדי בוקר לבו הלם בעת שהניח בשקט תפילין. אבל יום אחד החבר שלו התעורר ו'תפס אותו על חם'. עם התפילין.

במקום לצחוק עליו, הקצין שהתעורר רק פלט בצער: "אני כל כך רוצה להניח תפילין והתביישתי ממך, אם הייתי יודע שאתה בעצמך מניח - הייתי עושה זאת מזמן"...

***

אפשר לבאר בדרך רמוז, כי כשראו זקני ישראל שיהושע זכה לקבל מהוד פני משה - במידה כנגד מידה: כשם שסידר את ספסלי בית המדרש לעיניהם בלי לחוס על כבודו, כך נסמך לעיניהם - והם לא זכו, הצטערו על שלא עשו כמותו לכבד את בית השם ואת לומדי התורה. שכן כל אחד מבין שזכות היא לכבד את בית השם, אלא שהתבייש מה יאמרו עליו רעיו.

אולם כאשר מתברר שכולם נמנעו ממעשה טוב מחמת "אותה בושה" ומחמת "אותה כלימה" - הרי ש"אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה"...

הימים שכנע אותו קרוב משפחה ללכת לאחד מצדיקי הדור שיעניק לו ברכה לזרע של קיימא. לאחר שכנועים רבים ניאות המפקד להגיע, והצדיק התנה את ברכתו בכך שהקצין יקבל על עצמו הנחת תפילין מדי יום.

הקצין נבוך. הוא בצבא-קבע, מטבע הדברים הוא ישן לפעמים בבסיס, חולק חדר עם קצין אחר שממש לא מראה אהדה למצוות. אם הוא יניח

**מדי בוקר לבו הלם
בעת שהניח בשקט
תפילין. אבל יום אחד
החבר שלו התעורר
ו'תפס אותו על חם'.
עם התפילין**

בבוקר תפילין הקצין השני ילעג לו, אולי אפילו הדבר יתפרסם בכל הבסיס.

הוא ביקש מהצדיק לחשוב, יצא משם ושב לביתו. הוא לא מתכוון לעשות לעצמו בושות.

שנה עברה והידיד שציפה לשמוע שהברכה פעלה, ניגש לקצין: "היית אצל הרב? קיבלת ברכה?" הקצין הודה על האמת וסיפר דברים כהווייתם.

הידיד לחץ עליו: "מדובר בחיים שלך! אל תשחק כאן בקטנות. לך טוב לצדיק ותבטיח להניח תפילין".

"קח לך את יהושע בן נון... ונתת מהודך עליו" (כז, יח-כ)

בתשובה לבקשתו של משה רבנו מהקב"ה לפקוד איש על העדה, עונה לו הקב"ה "קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו. והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן ולפני כל העדה וציווית אותו לעיניהם".

הציווי למנות את יהושע "לעיניהם" של כל העדה, מתפרש בדברי מפרשי התורה בכמה אנפין. אבל ביאור אחד - שעל פניו נראה כפשוטו של מקרא - מוזכר ברמז בדברי ה'ספורנו': "כדי שיקבלוהו וישמעו בקולו".

דהיינו, מאחר שידענו שיהושע זכה להיות רועה ישראל בשל מסירותו (במדב"ר כא, יד) - "נער לא ימיש מתוך האוהל", שסידר את ספסלי בית המדרש, ייתכן שיהיה צורך למנוע פקפוק ולזות שפתיים על מינויו לאחר פטירתו של משה. לבל יאמרו שה'משמש' ירש את הרב שלא כדין. לכך "וציווית אותו לעיניהם".

על הנתנה מהודו של משה ליהושע מתבטאים חז"ל (בבא בתרא עה.). "זקנים שבאותו הדור אמרו: פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה".

ויש להבין כפל הלשון "אוי לה לאותה בושה, אוי לה לאותה כלימה".

***

סיפר הרה"ג זמיר כהן:

קצין בכיר בצבא לא זכה להיפקד בזרע של קיימא שנים מספר. באחד